

**Послання Преосвященного владыки Богдана,
Апостольского Екзарха для українців візантійського обряду в Німеччині
та Скандинавії, до духовенства, монашества і вірних Екзархату
з нагоди Року пам'яті Блаженного священномученика Петра Вергуна**

*«Для друзів його постать була живим образом вірного
і послідовного християнина.
Для своїх катів він був свідком Христовим»*

(Із спогадів про перебування блаж. свщчч. Петра Вергуна в сибірському ув'язненні)

Дорогі у Христі!

На прийдешній 2027 рік припадають дві пам'ятні дати, пов'язані з особою блаженного священномученика Петра Вергуна, Апостольського візитатора для українців візантійського обряду в Німеччині у міжвоєнний період та мученика радянських концентраційних таборів, а саме: 100-річчя від початку його душпастирської місії в Німеччині восени 1927 року та 70-та річниця його смерті як ісповідника віри у сибірській неволі 7 лютого 1957 року.

Тож, зважаючи на ці пам'ятні дати, ми проголосили 2027 рік *Роком пам'яті блаженного священномученика Петра Вергуна*, який триватиме в нашому Екзархаті від 30 жовтня 2026 року до 1 листопада 2027 року.

У цьому Посланні прагну роздумати разом із вами над кількома чеснотами, які оживляли нашого Блаженного і привели його до слави в небі й прослави на землі, які і для нас можуть стати провідними зірками у нашому християнському мандруванні до святості.

1. Божа любов — основа покликання і служіння блаженного священномученика Петра

Отець Петро пізнавав велич Божої любові, яку Отець Небесний об'явив і дарував усьому людству у Христі Ісусі, передусім у двох подіях історії спасіння — Воплощенні Сина Божого у Вифлеємі та Його спасенній смерті на Голгофі. Ось як він роздумує про цю Божу любов в одному зі своїх останніх послань до духовенства і вірних у Німеччині: *«Його [Ісуса] страждання починаються вже в яслах Вифлеєма. Він прийняв задля нас крайнє вбожество, біду і злидні та примусове вигнання, еміграцію на чужину. Усе його туземне життя переповнене працею і журбою про наше спасіння, що за нього вкінці віддав серед страшних знущань і муки, тільки з любови до нас, своє життя на хресті»¹.*

¹ Різдвяне послання від 1.12.1944.

Блаженний Петро Вергун зауважував свідчення віри в цю Божу любов до нас уже в житті перших християн, які *«бачили недалеко дерев'яних ясел також і великий дерев'яний хрест, що на ньому довершилося спасіння людства. Вони мали ясне поняття про таємницю вифлеємського вертепу і гори Голгофти... Тому то такою сильною і глибокою вірою горіли серця перших християн, сповнені полум'ям любови до свого Творця»*².

Зворушений цією Божою любов'ю, наш Блаженний у тридцятирічному віці, вже маючи за плечима досвід лихоліть Першої світової війни, участь у лавах Української Галицької Армії та польський полон, відкрив у своєму серці покликання до служіння Богові. Тому 1920 року він розпочав богословські студії у Празі, де здобув ступінь доктора філософії, щоб відтак посвятитися цілковито на службу Богові у стані священства.

Служіння стало провідною ниткою його життя. На допитах в камерах НКВС на запитання слідчого, яке його життєве кредо, о. Петро впевнено відповів: *«Служіння Богові, Його Церкві і моєму народові – це суть мого життя»*³. І наш Блаженний засвідчив це не лише словами, а й усім своїм життям. Його життєвий подвиг, як і подвиг інших новомучеників УГКЦ ХХ-го століття, святий Іван Павло II не випадково описав словами Господа Ісуса: *«Ніхто неспроможен любити більше, ніж тоді, коли він за своїх друзів своє життя віддає»* (Ів 15,13).

2. Імена любові в житті та служінні блаженного священномученика Петра

Любов у житті блаженного Петра виявлялася по-різному й, можна сказати, мала різні імена.

Першим і найголовнішим виявом його любові до Бога та ближніх була молитва: за священників, за своїх краян, яких він із ніжністю називав «родимцями», за свій знедолений народ. Навіть перебуваючи на засланні, серед вічної сибірської мерзлоти, світильник його віри й молитви ніколи не згасав.

Його любов виявлялася також у душпастирській ревності, з якою він служив українцям у Німеччині: засновував громади, особисто відвідував вірних, часто долаючи великі відстані, служив Літургії, уділяв Святи Таїнства, особливо Сповідь та Євхаристію, будучи переконаним, що без них *«вечерпується і висихає джерело життя»* віруючої людини⁴.

У ставленні до найбільш знедолених його любов виявлялася в ніжності й турботливості *«печаливої Матері»* — так він любив називати Церкву. У середовищі українців такої ніжної та співчутливої любові тоді, як і тепер, потребували насамперед шукачі притулку, гнані воєнним лихоліттям. Тому отець не лише сам оточував любов'ю всіх новоприбулих, а й закликав до цього своїх парафіян: *«Головно, дорогі браття і сестри, покажіть ту любов словом і ділом нашим родимцям, біженцям і евакуйованим із рідних земель. Прийміть їх, хоча як скромна ваша домівка. Не пускайте їх від себе з порожніми руками. Ваша хата і ваше серце нехай стане для них привітним вертепом, гостинним Вифлеємом. Пам'ятайте, що любов без діл мертва»*⁵.

За часів нацистського режиму його любов виявлялася у витривалості перед викликами та перешкодами. Гестапівці постійно стежили за отцем, перевіряли зміст його проповідей, чинили різноманітні перешкоди для його служіння та намагалися обмежити йому доступ до вірних і священників. Зрештою гестапо навіть видало наказ про депортацію отця з Німеччини,

² Там само.

³ I. Banzer (Brychuk), *Petro Werhun – Apostolischer Visitator im Auftrag des Heiligen Stuhls*, in: *Der Glaubenszeuge Petro Werhun. Leben und Dienst*. L'viv 2024, 31.

⁴ Послання від 18.08.1942.

⁵ Послання від 1.12.1944.

який вдалося скасувати лише завдяки втручанню тодішнього Апостольського нунція, архієпископа Орсеніго.

В останні, найбільш драматичні, тижні його служіння українцям у Німеччині любов у його житті виявила свою найбільш характерну рису — вірність. Навесні 1945 року, коли в міру наближення Червоної армії до Берліна багато хто наполегливо закликав отця покинути столицю, де містився його осідок як Апостольського візитатора, і рятуватися в західній частині Німеччини, отець спокійно, але твердо відповів: *«Допоки тут залишається бодай один українець, я теж залишуся»*⁶.

Хоча він вже напевно знав, що в Україні НКВС заарештував усю ієрархію УГКЦ на чолі з митрополитом Йосифом, і усвідомлював смертельну небезпеку, яка нависла й над ним, отець Петро вирішив йти дорогою жертвової та вірної любові до кінця. Так він наслідував Божественного Учителя, Який казав про себе: *«Я добрий Пастир, Добрий Пастир життя своє дає за свої вівці»* (Йо. 10,11). Наш ісповідник віри майже дослівно повторював ці слова Спасителя, коли пояснював своє рішення залишитися зі своєю паствою в Берліні: *«Як душпастир, я мушу бути готовий віддати за свої вівці навіть і своє життя!»*⁷.

3. Ким є блаженний священномученик Петро для нас?

Роздуми над життям блаженного священномученика Петра Вергуна допомагають нам усвідомити, ким він є для нас, Христових учнів ХХІ-го століття, а саме:

а) Знаком надії

У постаті блаженного Петра вражає його нездоланна надія, якою він підтримував своїх вірних, які перебували у Німеччині, а згодом — своїх співв'язнів у радянської неволі.

Вірним, які знайшли притулок у Німеччині, отець Петро намагався відкрити перспективу майбутнього повернення на рідну землю та подальшого служіння Церкві й рідному народові. В одному зі своїх послань він пише до них: *«Дорогі Браття і Сестри, вірно сильно в міць Божого Дитяти, не падаймо на душі, працюймо для Його слави і добра нашого народу; стараймося тут набрати якнайбільше знання і досвіду, щоби повернути те все в користь Церкви і своєї батьківщини. Благаймо Його, щоб зіслав свій мир на нас і на наших братів у рідному краю, - головню тепер, коли ми всі так потребуємо миру та згоди»*⁸.

Натомість у в'язниці його моральна сила і непохитна віра в торжество Божої правди і любови проявлялася у внутрішньому спокої та радості, яку він випромінював навколо себе. Один із товаришів по в'язничній камері так свідчив про це: *«Незважаючи на всі фізичні страждання, він завжди був людиною надзвичайно товариською, відкритою, ввічливою. Кожному, з ким він спілкувався, дарував посмішку, що випромінювала радість і мир»*⁹.

б) Молільником за мир

Отець Петро носив у серці глибоке прагнення миру для свого народу — Божого миру. На нього він покладав надію, за нього закликав молитися й у нього твердо вірив.

Усе це було можливим лише тому, що він невпинно споглядав у своєму серці Христа Спасителя — Князя миру, тож запрошував своїх вірян: *«Благаймо, возлюблені в Христі, Князя МИРА, щоб послав мир для перемученого кривавою борнею людства і тим втихомирив наші серця, що прагнуть того спокою мира, наче квіти — роси-води під час літньої жари»*.

⁶ Пор. Джампаоло Маттеї, *Україна – земля мучеників*, пер. з іт. О. Лісовського, Львів 2014, 89.

⁷ *Ті, що перемогли світ. Катехитичні матеріали про блаженних УГКЦ ХХ ст.*, Львів 2021, 130.

⁸ Послання від 1.01.1943.

⁹ Джампаоло Маттеї, *Україна – земля мучеників*, 89.

Бо ніхто інший, тільки самий Спаситель Ісус Христос може скоротити час страшеного сучасного лихоліття... Наповніть любов'ю до Бога ваші серця, а знайдете мир у ваших душах. Тоді ваші душі, переповнені надією на краще майбутнє, відчуватимуть наочно приявність Сотворителя і Відкупителя світу, а ваші уста величатимуть Його словами пророка: «З нами Бог!»¹⁰.

в) Учителем довіри

Блаженний священномученик Петро Вергун навчає нас беззастережної довіри до Господа серед численних потрясінь і криз сучасного життя. Для нього Господь був єдиною *«надією і силою у тому змінливому світі»*¹¹.

У своєму упованні на Божу силу та допомогу він уособлював віру всього українського народу. Тому він звертався до історичного досвіду наших предків і закликав своїх сучасників, а нині й нас із вами, дорогі брати і сестри до повного і беззастережного уповання на Бога: *«На Бога уповали наші батьки і діди і не завелися, тому і ми уповаймо і живімо з Ним, а Господь вірний своїм заповідям і вас, Своїх дітей, ніколи не опустить!»*¹².

Дорогі у Христі!

Господь дарує нам Святих, немов небесні зорі, щоб ми звіряли за ними свій життєвий шлях і наслідували їх у любові, яка є суттю святості. Саме на це звертав увагу святий Іван Павло II, коли під час прославлення наших Блаженних новомучеників, серед яких був і отець Петро Вергун, закликав присутніх на Літургії у Львові 27 червня 2001 року вірних нашої Церкви: *«Нехай їхнє свідчення не залишиться для вас тільки причиною до вихваляння, нехай, радше, стане запрошенням до того, щоб їх наслідувати. Нехай же святість буде прагненням усіх вас, дорогі Брати й Сестри Української Греко-Католицької Церкви... Нехай заступаються за вас Святі й Блаженні, які отримали вінець справедливості на українській землі. Нехай їхній приклад та опіка допоможуть вам йти за Христом і вірно служити Церкві, яка є Його містичним Тілом. Нехай Господь Бог за їхнім посередництвом оросить ваші рани олією милосердя і утішення, щоб ви могли з довір'ям дивитися на те, що вас чекає, з впевненістю у серці, що ви діти Отця, який вас ніжно любить.»*

З цими думками, дорогі у Христі Брати і Сестри, розпочинаймо Рік пам'яті блаженного священномученика Петра Вергуна та вимолюймо за його заступництвом мир для нашої улюбленої Батьківщини-України, а для себе й усього українського народу — повсякчасну благодать і благословення Всемогутнього Бога Отця, і Сина, і Святого Духа!

† Богдан
Апостольський Екзарх

*Дано в Мюнхені, при катедральному храмі Покрову Пресвятої Богородиці та св. ап. Андрія Первозванного,
26 жовтня 2026 року Божого, у день пам'яті св. великомученика Дмитрія Мироточця.*

Отцям душпастирям Апостольського Екзархату доручається прочитати це Послання на усіх Літургіях в неділю, 1 листопада 2026 р., або в найближчу після цієї дати неділю, та опублікувати у парафіяльних вісниках, веб-сторінках та сторінках у соціальних мережах усіх душпастирських осідків.

¹⁰ Послання від 1.12.1944.

¹¹ Послання від 18.08.1942.

¹² Там само.